

JAARVERSLAG 2012

Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

Vastgesteld in de Algemene Ledenvergadering op 15 april 2013

Inleiding

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (NHGL) is in 1910 opgericht en heeft zich sindsdien ontwikkeld tot een unieke vereniging voor natuurstudie en veldonderzoek in deze provincie. Meer dan een eeuw lang zet deze vereniging zich al in voor het stimuleren van veldonderzoek aan en publicaties over geologie, landschap, flora en fauna in de provincie. 2012 stond mede in het teken van het 100-jarig bestaan van het Natuurhistorisch Museum Maastricht, dat mede door het NHGL werd opgericht.

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg is een vereniging die met activiteiten als het geven van lezingen, het houden van excursies, inventarisaties en monitoringsonderzoeken natuurminnende en -bestuderende vrijwilligers uit Limburg en de rest van Nederland bindt en boeit.

De opgedane kennis en ervaring uit deze activiteiten worden vastgelegd in artikelen die in verenigingsbladen worden uitgegeven. Daarnaast vinden de waarnemingen hun weg naar gegevensdatabanken en diverse internetfora waarmee een grote groep leden en

FOTO: O. OP DEN KAMP

het grotere publiek kennis kunnen nemen van de stand van de Limburgse natuur.

De resultaten van het veelzijdige, vooral door vrijwilligers uitgevoerde onderzoek worden gepresenteerd in het Natuurhistorisch Maandblad, andere periodieken of (omvangrijke) publicaties. Zo kan een breed publiek kennis nemen van de vergaarde informatie en op de hoogte blijven van de stand van de Limburgse natuur. Verder worden voor de leden contactdagen gehouden en worden gezamenlijke terreinexcursies georganiseerd. De vereniging kan voor een aantal professionele taken terugvallen op een kleine gemotiveerde werkorganisatie.

Inkomsten worden voor een deel gegenereerd uit contributies en giften. Voor het uitvoeren van haar kerntaken, verkrijgt het Genootschap daarnaast een gewaardeerde aanvulling op de exploitatiebegroting in de vorm van een jaarlijkse subsidie van de Provincie

FOTO: O. OP DEN KAMP

Limburg. De kerntaken zijn: het uitgeven van een maandblad, het organiseren van een contactdag en een inventarisatieweekend, en het faciliteren van de vrijwilligers door een eigen ondersteunend bureau. Voor het uitvoeren van projecten worden aparte subsidies aangevraagd; hiermee worden onderdelen van projecten die door vakkrachten uitgevoerd moeten worden gefinancierd. Het grootste deel van werk aan projecten wordt echter door vrijwilligers uitgevoerd.

Dit jaarverslag geeft inzicht in en verantwoording over het jaar 2012. Het jaarverslag behandelt achtereenvolgens de bestuursstelling en het ledenaantal, de activiteiten die door de Kringen en Studiegroepen zijn ontplooid, personele zaken, de meest recente jaargang van het Natuurhistorisch Maandblad en andere actuele uitgaven, promotie en publiciteitscampagnes, het overzicht van actuele ontwikkelingen in projecten en een korte financiële paragraaf.

Leden en bestuur

De afgelopen jaren heeft het ledenaantal kleine schommelingen ondergaan. Het exacte aantal blijft fluctueren tussen de 1200 en 1300 leden, waardoor het ledenaantal stabiel blijft. Een groot aantal leden is het Genootschap door de jaren heen trouw; een lidmaatschap lijkt voor het leven. In 2012 werden in vijf verschillende categorieën 1256 leden geregistreerd.

Het aantal jeugdleden bleef stabiel, terwijl het aantal reguliere leden iets afnam. Het aantal 65+ leden steeg sterk. Jeugdleden en 65+ leden betalen de helft van de contributie die voor reguliere leden geldt. Aan bedrijven en professionele organisaties wordt een verhoogde contributie berekend. Sinds aanvang 2012 werd de contributie verhoogd om met de langjarige kostenontwikkeling in de pas te blijven. De ledenadministratie werd ook in 2012 weer door vrijwilligers beheerd.

Het onderstaande overzicht geeft de verdeling van het aantal betalende leden over de onderscheiden categorieën weer.

Categorie	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Jeugd en student-leden	6	7	7	7	11	11	30
65+ leden	379	312	313	288	277	268	228
Gewone leden	812	887	884	869	928	899	982
Instellingen	42	51	51	52	52	48	40
Abonnementen	17	11	11	10	12		
Totaal geregistreerde leden	1256	1268	1266	1226	1280	1226	1280

FOTO: OP DEN KAMP

Naast de voornoemde ledenaantallen zijn er tien ereleden, één bijzonder lid en één lid van verdienste. Als blijk van waardering voor hun bijdrage aan de verenigingsactiviteiten werd aan verschillende relaties of gastsprekers een gratis lidmaatschap voor een jaar aangeboden. Daarnaast werd een 55-tal huisgenootleden geregistreerd. In totaal waren er bij de vereniging daarmee 1311 personen en instanties aangesloten.

In 2012 werd de bestuurlijke samenstelling enigszins gewijzigd. In het Algemeen Bestuur waren Nicole Reneerkens, Linda Horst, Stef Keulen en Harry Tolkamp volgens rooster aftredend; allen werden herkozen voor een nieuwe periode van drie jaar. Een uitbreiding en vervanging van bestuursleden werd voorbereid om ook in het bestuur doorstroming en verjonging te houden. Joof Teeuwen (sinds 1994 bestuurslid), Jan Hermans (sinds 1995 bestuurslid) en Hans de Mars (sinds 2007 bestuurslid) namen afscheid. Als nieuwe bestuursleden werden Jan-Joost Bakhuizen, Pieter Puts en Victor van Schaik in het bestuur benoemd.

Per 31 december 2012 was de samenstelling van het bestuur als volgt.

Harry Tolkamp	voorzitter
Denis Frissen	secretaris
Linda Horst	penningmeester
Rob Geraeds	ondervoorzitter
Marian Baars	lid algemeen bestuur
Wouter Jansen	lid algemeen bestuur
Arjan Ovaa	lid algemeen bestuur
Raymond Pahlplatz	lid algemeen bestuur
Nicole Reneerkens	lid algemeen bestuur
Stef Keulen	lid algemeen bestuur
Wilfred Schoenmakers	lid algemeen bestuur
Jan-Joost Bakhuizen	lid algemeen bestuur
Pieter Puts	lid algemeen bestuur
Victor van Schaik	lid algemeen bestuur

In 2012 kwam een aantal prominente Genootschapsleden te overlijden, waaronder Wim Bult, Wim de Veen, Geert Janssen en Jo Queis. Wim Bult en Wim de Veen waren beiden vanwege hun enorme verdienste voor het Genootschap onderscheiden met de Rector-Cremers-penning.

Activiteiten van studiegroepen en kringen

Binnen het NHGL waren eind 2012 16 Studiegroepen en vijf Kringen actief. Leden kunnen hierdoor profiteren van zowel de thematische georganiseerde Studiegroepen als van de regionaal opererende Kringen. De activiteiten van Kringen en Studiegroepen zijn voor alle geïnteresseerden (ook voor aspirant-leden) toegankelijk. Met wisselende intensiteit werden velerlei veldbiologische inventarisaties, onderzoeksprojecten, werkdagen, cursussen, excursies en lezingen georganiseerd.

Kring of Studiegroep	2012 Aantal activi- teiten	2012 Gemid- deld aantal deel- nemers	2011 Aantal activi- teiten	2011 Gemid- deld aantal deel- nemers	2010 Aantal activi- teiten	2010 Gemid- deld aantal deel- nemers
Herpetologische studiegroep	7	15	6	12	6	14
Plantenstudiegroep	45	12	48	12	50	10
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeves	5	45	5	54	5	40
Vlinderstudiegroep	10	15	10	13	10	9
Zoogdierenwerkgroep	4	12	5	12	5	18
Paddestoelenstudiegroep	26	10	23	9	30	9
Vissenwerkgroep	4	6	3	8	5	8
Sprinkhanenstudiegroep	4	4	4	6	4	7
Vogelstudiegroep	2	73	2	70	2	70
Mossenstudiegroep	26	2	34	2	30	2
Werkgroep Driestruik	10	8	10	7	12	9
Libellenstudiegroep	3	10	3	12	3	15
Mollusken Studiegroep Limburg	15	5	15	5	16	5
Fotostudiegroep	0	0	0	0	10	5
Watzitdaar.nl	0	0	0	0	0	0
Plantenstudiegroep Weert	12	7	13	4	8	3
Kring Maastricht	9	23	9	27	10	20
Kring Heerlen	17	31	8-7	15-40	9-7	20-35
Kring Venlo	32	10	42	11	21	10
Kring Roermond	6	45	6	48	5	40
Kring Venray	5	8	5	8	5	10

Bij twee getallen duiden deze op respectievelijk excursies en lezingen.

Onderstaand volgt een beknopte opsomming van activiteiten. Dit is slechts een korte samenvatting van de ruim tweehonderd lezingen en excursies die door het jaar werden georganiseerd. De meest in het oog springende activiteiten waren:

Door eigen leden van de Vlinderstudiegroep werd een aantal interessante lezingen gehouden, waaronder de bijdrage aan de Genootschapsdag. Hoewel niet zo spectaculair als in 2011, was er met de waarnemingen van een aantal zeldzame soorten weer genoeg te genieten. Het nachtvlindermonitoringsproject ging het vijfde seizoen in, met een constant hoge aanlevering van waarnemingen tot gevolg. Vanuit de Vlinderstudiegroep viel ook een dieptepunt te betreuren. Na bijna 30 jaar lidmaatschap, waarvan meer dan twee decennia trouwe dienst als secretaris, kwam Jo Queis in november plotseling te overlijden.

Kring Heerlen trok met haar programma weer een groot aantal deelnemers aan lezingen en verschillende excursies. Geregeld zijn er meer dan 30 deelnemers aanwezig. Door samen met de studiegroepen activiteiten te ondernemen wordt een grote doelgroep gerealiseerd. Kennisuitwisseling tussen de verschillende deelnemers komt hierbij optimaal tot stand. Interessant waren de verschillende lezingen en excursies over mijnbouw in de Heerlense omgeving,

FOTO: O. OP DEN KAMP

waarbij ook kalksteenwinning en flora van de Hohnbach werden bekeken.

De door kring Maastricht georganiseerde activiteiten stonden grotendeels in het teken van de St. Pietersberg. Lezingen en excursie gingen in op onder andere de befaamde flora, vlinders en slakken van dit gebied.

Door de Mossenstudiegroep wordt al jarenlang op enthousiaste wijze gedetermineerd. Tijdens practicumdagen worden in het veld verzamelde mossen gedetermineerd. In mei werd een mosseninventarisatie op de Meinweg afgerond. Deze werd uitgevoerd in samenwerking met de Mossenwerkgroep van de KNNV te Eindhoven. In totaal werden 169 soorten gevonden, waarvan er 18 op de Rode lijst voorkomen. Zeer bijzonder was de vondst van Rood achterlichtmos (*Schistidium papillosum*), een soort die nooit eerder in Nederland was gevonden. Een en ander zal nog worden gepubliceerd in de rapportage 'De mossen van de Meinweg' in het Natuurhistorisch Maandblad.

Door de Paddenstoelenstudiegroep werden weer verschillende excursies en practicumdagen georganiseerd. Gemiddeld komen meer dan tien deelnemers op een van de activiteiten. Op de eerste excursie op 28 april in het Elslooër bos werd op overjarige takjes en bladeren van Maretak een nieuwe soort voor Nederland ontdekt: *Botryosphaeria visci*.

Huisvesting en personeel

Het Natuurhistorisch Genootschap deelt in het GroenHuis te Roermond een prima kantoor met verschillende andere groene organi-

saties. Door de gezamenlijke huisvesting met de Limburgse Milieufederatie, het IVN, de Stichting IKL, Grenspark Maas-Swalm-Nette en gebiedsbureau Ons WCL kan vanuit een optimale locatie worden gewerkt. Het Genootschap is een kleine organisatie; een dergelijke huisvesting met een goed gefaciliteerd kantoor, inclusief ruime vergader- en presentatiezalen kan alleen worden opgebracht via een gezamenlijke huisvesting. Voordeel voor andere organisaties is dat zij meteen veel kennis en informatie over flora en fauna binnen handbereik hebben. In het GroenHuis-overleg vindt eveneens uitwisseling en informatieoverdracht tussen de voornoemde organisaties plaats.

Het bestaansrecht van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg ligt in een enorme betrokkenheid en motivatie van vele vrijwilligers. Steeds kon het kantoorpersoneel ondersteund door een schare aan vrijwilligers groots opgezette activiteiten als de Genootschapsdag en het Genootschapsweekend aan. Dankzij hen werden deze dagen tot een succesvol evenement. Voor structurele activiteiten als de ledenadministratie en het publicatiebureau kon wekelijks op vrijwilligers worden gerekend.

De professionele bezetting van het kantoor bestond gedurende 2012 uit:

- Olaf Op den Kamp (bureau manager, 32 uur per week);
- Jeanne Cuypers (assistent bureau manager, 24 uur per week).

Vanwege de betrokkenheid van het personeel worden geregeld te veel uren gemaakt. Hierdoor komt in een enkel geval verlofopname en vakantie in het geding. In 2012 nam het aantal gewerkte uren van bureaupersoneel af vanwege het opnemen van achterstallige vakantie-uren. Roel Steverink, in dienst bij de Stichting Phoenix, werd bij het Natuurhistorisch Genootschap gedetacheerd als receptie-medewerker van het GroenHuis. Zijn salariskosten werden nagevoegd geheel gedragen door de Stichting Phoenix en de gezamenlijke partners in het GroenHuis.

De procentuele verdeling van de arbeidstijd van de bureau manager was als volgt:

Omschrijving	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Totaal aantal gewerkte uren	1078	1413	1399	1430	1400	1478
Kantoor, organisatie, bestuur, kringen & studiegroepen	61	45	37	25	27	34
GroenHuis	3,5	2,5	3,5	3	2	2
Redactie Natuurhistorisch Maandblad	23,5	16	14	19	19	18
Projecten en overig	2	16,5	20,5	17	20	14
Stichting Natuurpublicaties Limburg	5	15	11	14	1	3
Stichting NatuurBank Limburg	5	5	14	22	31	29

Maandblad en publicaties

In 2012 verscheen de 101ste jaargang van het Natuurhistorisch Maandblad. Deze jaargang telde twaalf nummers, waarvan maar liefst drie themanummers. In totaal had de jaargang een omvang van 268 pagina's. Vanwege het 100-jarig bestaan van het Natuurhistorisch Museum Maastricht verscheen de hele jaargang in een herkenbare opmaak en voorzien van een speciale rubriek gekoppeld aan dit jubileum. Steeds werd er in deze rubriek ('Object van de maand') een speciaal of tot de verbeelding sprekend collectiestuk getoond en toegelicht. Het april- en novembernummer stonden beide, als themanummer, in het teken van Krijt-fossielen. Het oktobernummer met als thema 'Herpetologisch onderzoek in de Meinweg' werd mede uitgegeven vanuit het project Natuurkwaliteits-

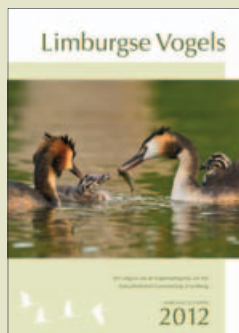
FOTO: O. OP DEN KAMP

impuls Nationaal Park De Meinweg. Als resultaat van de enorme hoeveelheid gegevens over flora en fauna die daar de afgelopen jaren is verzameld werd deze editie van het Natuurhistorisch Maandblad volgens goed gebruik tijdens de EcoTop uitgereikt.

Het jaarlijks verschijnende tijdschrift Limburgse Vogels had een omvang van 104 pagina's. Het blad verscheen in een oplage van 450 exemplaren en werd onder andere aan

343 vaste abonnees verzonden. In een van de hoofd artikelen wordt de historie van achttien jaar broedvogelonderzoek in Nederweert besproken. Andere artikelen behandelen onder andere de Steenuil als broedvogel in Limburg, doortrekkende Kraanvogels boven de provincie en de vogelverzameling van Pastoor Nillesen. Gebruikelijke rubrieken als zeldzame broedvogels, voorjaarsfenologie en bijzondere waarnemingen completeren al jaren een bijzondere fraaie publicatie van de Vogelstudiegroep.

De Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven brengt met ondersteuning van het Genootschap haar eigen tijdschrift SOK Mededelingen uit. In 2012 verschenen hiervan weer twee nummers. De groeves van Caestert blijven met al hun wandtekeningen veel stof tot schrijven geven. Zo staat SOK-Mededelingen nummer 56 in het teken van verschillende religieuze plafondtekeningen. In SOK-Mededelingen 57 wordt door Kevin Amendt opnieuw ingegaan op verschillende ontginningswijzen en historie. Daarnaast verschenen er nog drie nummers van de SOK-Info (148 t/m 150).

Verscheidene andere Studiegroepen en Kringen geven ook periodieken of mededelingenbladen voor leden uit. In wisselende oplage en verschijningsfrequentie zijn dat convocaties, waarnemingenverslagen of notulen van bijeenkomsten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van websites, digitale nieuwsbrieven, mailgroepen, maar ook van meer traditionele papieren nieuwsbrieven.

Het in 2011 door de Stichting Natuurpublicaties Limburg uitgebrachte boek 'Natuurlijk Roermond' verkocht goed. In 2012 werd een tweede druk van het boek uitgegeven aangezien de eerste oplage in een mum van tijd was uitverkocht.

Promotie en publiciteit

De jaarlijks terugkerende Genootschapsdag werd op zaterdag 25 februari 2012 gehouden. Traditiegetrouw wordt deze in het Bisschoppelijk College Broekhin in Roermond georganiseerd. De dag werd bezocht door zo'n 200 deelnemers, veelal leden. Op de dag wordt in de regel teruggeblikt en vooruitge-

FOTO: G. OP DEN KAMP

keken. Zo werden waarnemingen uit het jaar 2011 gepresenteerd van de Grote vos, nieuwe vondsten van sprinkhaan- en krekelseorten gepresenteerd en kwam de vooruitgang onder libellen en paddenstoelen onder de aandacht. Lezingen over mogelijke nieuwkomers behandelden de Wolf en de Otter. Tevens werd teruggeblikt op het recent uitgegeven boek 'Natuurlijk Roermond' en werd het boek 'Hagen met knoteiken' ten doop gehouden.

Speciaal voor de meer modern en digitaal uitgeruste waarnemers werd door de NatuurBank Limburg een smartphone applicatie ontwikkeld. Deze LifeAtlas is op initiatief van de Natuurbank Limburg speciaal gebouwd en ontwikkeld. Middels de mobiele telefoon kunnen zo waarnemingen direct uit de database van de NDFF worden geraadpleegd. Waarnemers kunnen daarnaast eenvoudig via de telefoon gegevens invoeren.

Begin juni organiseerde het NHGL het inventarisatieweekend, bekend als het Genootschapsweekend. Dit jaar werd de samenwerking met EIS Nederland aangegaan en werd er een 1000-soorten-

FOTO: G. OP DEN KAMP

FOTO: OP DEN KAMP

dag georganiseerd op en rond de Meinweg. Door samenwerking in het project Natuurkwaliteitsimpuls Meinweg kon weer een enorm aantal waarnemingen aan het gegevensbestand worden toegevoegd.

Voor het vijfde jaar op rij werd er in samenwerking met het Overlegorgaan Nationaal Park De Meinweg, Staatsbosbeheer en de Stichting Koekeloere de Meinweg EcoTop georganiseerd. Op dit symposium werd het themanummer over herpetologisch onderzoek op de Meinweg gepresenteerd. Een keur aan waarnemers hield voordrachten over het door hen uitgevoerde onderzoek.

Het Genootschap nam deel aan Festa Natura dat dit jaar in het Kempen-Broek plaatsvond. Door vele vrijwilligers van betreffende studiegroepen worden op landelijke uitwisselingsdagen als de RAVON-dag, de SOVON-dag of de jaarlijkse dag van de Vlinderstichting infostands bemand en publicaties uit Limburg aan de man gebracht.

Gedurende 2012 werd getracht nieuw leven te blazen in de website van het Natuurhistorisch Genootschap. De site is weinig toegankelijk en verouderd; daardoor is ze niet eenvoudig door vrijwilligers te onderhouden. Door de verschillende functies van de site te combineren moet voor de update van de site professionele ondersteuning worden ingehuurd. In 2012 werd hiervoor een offerteaanvraag voorbereid.

Beleidsbeïnvloeding

Het Natuurhistorisch Genootschap wordt regelmatig door haar leden en achterban op de hoogte gesteld van projecten of situaties waarbij natuurwaarden in het gedrang raken of zijn. Als er wettelijke, veelal planologische procedures werden gevoerd werden bezaarmakers steeds op weg geholpen via de contacten met de Milieufederatie.

Ten behoeve van beleidsbeïnvloeding kunnen leden een beroep doen op het waarnemingenarchief van het Genootschap zoals deze via de Natuurbank Limburg in de NDFF opgeslagen is. Deze informatie kan benut worden in planologische procedures, maar ook gebruikt worden om positieve invloed op beheer van natuurterreinen uit te oefenen. In sommige gevallen werd door leden op persoonlijke titel bezwaar gemaakt tegen voor natuur en landschap schadelijke initiatieven.

Het Natuurhistorisch Genootschap en haar leden zijn vertegenwoordigd in diverse overlegorganen en -gremia. Zo wordt deelgenomen aan onder andere:

Overlegorgaan	Deelname
Algemeen Bestuur Stichting het Limburgs Landschap	Harry Tolkamp
Jubileumcommissie 100 jaar Natuurhistorisch Museum Maastricht	Harry Tolkamp
Raad van Toezicht GroenHuis Roermond	Harry Tolkamp
Milieufederatie Limburg	Stef Keulen
Mergelland Corporatie	Stef Keulen
Bestuur CNME Maastricht	Jan-Joost Bakhuizen

Het Dagelijks Bestuur heeft ook jaarlijks overleg met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, LIKONA en het Natuurhistorisch Museum Maastricht, alsmede met de besturen van de nevengestichten (NatuurBank, Natuurpublicaties Limburg, Van Schaik Stichting en De Lierlei).

Voortgang projecten

Project	Voortgang in 2012
Libellenatlas	Aan de hand van het geactualiseerde verspreidingsbeeld zijn nieuwe inventarisaties uitgevoerd en witte hokken geïnventariseerd.
Flora van Midden-Limburg	In 2012 werd dit project op een laag pitje voortgezet.
Sprinkhanen en krekels van Limburg	Vanwege de door EIS-Nederland uit te geven atlas werden in 2012 nog veel waarnemingen doorgegeven voor het opmaken van atlas-databestand.
Atlas van zeggesoorten in Limburg	Gedurende 2012 verscheen een eerste opzet van een soorttekst. Een set van getekende illustraties werd gecomplementeerd.
Verstoringsonderzoek vleurmuizen	In 2012 werd het project voortgezet waarbij de meetopstelling redelijk tot goed functioneerde.
Atlas van de Flora in Zuid Limburg	Het project werd verder uitgewerkt in een concept projectplan. Veel energie werd er daarnaast gestopt in het uitzoeken van herbariummateriaal.
Atlas van Mollusken in Limburg	Een voorlopige verspreidingsatlas werd gepresenteerd. Hieruit bleek dat het waarnemingenbestand op orde is.
Nachtvlinder Monitoring Limburg	In 2012 werd het project voortgezet waarbij nog steeds de nadruk ligt op genereren van waarnemingen en betrekken van meer waarnemers.
Natuurlijk Roermond	Het in december 2011 verschenen boek werd in 2012 in herdruk genomen aangezien de eerste oplage binnen een mum van tijd was uitverkocht.
Natuurkwaliteitsimpuls de Meinweg	Gedurende 2012 werd het project onder verantwoordelijkheid van zusterstichting Natuurpublicaties Limburg uitgevoerd. Het resulteerde in een enorme stroom gegevens over de Meinweg.

Financiën

De totale exploitatiekosten over 2012 bedroegen € 222.337,-. Het boekjaar werd afgesloten met een negatief saldo van € 1.518,-. De provincie Limburg stelde een exploitatiesubsidie beschikbaar van € 93.823,-.

De opbrengsten van contributies van Natuurhistorisch Genootschap, Limburgse Vogels en SOK Mededelingen bedroegen € 52.908,-. De druk- en verzendkosten voor de verschillende bladen bedroegen in totaal € 60.438,- respectievelijk € 12.889,-.

De personeelskosten bedroegen in 2012 in totaal € 90.066,-.

Voor het overige waren er inkomsten uit afrekeningen van project-subsidies, de verkoop van publicaties en bijdragen ten behoeve van mededelingenbladen. Gedetailleerde informatie is opgenomen in de jaarrekening 2012.

Denis P.E.M. Frissen, secretaris